

ZAKAJ NE SMEMO RIBI PUSTITI VOZITI LETALA

(razlagalni spis)

V letošnjem šolskem letu smo za Cankarjevo tekmovanje prebrali dve knjigi, in sicer Gremo mi v tri krasne in Elvis Škorc, genialni štor, avtoric Nataše Konc Lorenzutti ter Janje Vidmar.

Obe knjigi sta z izborom dvignili veliko prahu, saj jih laiki na družbenih omrežjih (seveda) blatijo na vse možne načine. Ampak, ali je ta zadeva res tako resna in zakaj sta bili izbrani ravno ti dve knjigi?

Iz kritike je vsakomur, ki je prebral knjigi, jasno, da tukaj nekaj ni v redu. Za Elvisa že takoj na začetku izvemo, da obiskuje osmi razred osnovne šole in ne gimnazijo, kot ga opiše »Zaskrbljeni oče«. Je pa res, da sta gimnazijca protagonista iz druge knjige, Uroš in Valentina. Že zaradi tega se lahko vprašamo: »Ali je sploh vredno brati kritiko, če avtor naredi takšno napako?« Normalno, da je narobe razumel sporočilo knjig, če pa ju je prebral z levo roko.

Jaz osebno sporočilo knjige gospe Konc Lorenzutti razumem podobno kot glavno temo letošnjega tekmovanja. Vedre bližine med nami. V današnjem času smo ujeti v primež sodobnih tehnologij in tako smo povsem pozabili na pomembnost odnosov z drugimi ljudmi. To se kaže na taboru, kjer ima marsikdo težave s socializacijo in komunikacijo. Mogoče to res ni izraženo naravnost (kar pogoša Zaskrbljeni oče), a so toliko bolj izražene posledice uporabe telefonov. Na takšen način se nam mladim to precej lažje vtisne v zavest. To je tudi pomembnejše, saj gre za nas. Takšnega mnenja je tudi avtorica, saj je to tudi povedala v intervjuju z Dr. Gajo Kos.

Kar avtorja kritike najbolj zmoti pri drugi knjigi, je Elvisovo izražanje. A to je tudi namen knjige. Janja Vidmar se je poskušala vživeti v vlogo mladostnika in uporabljati sleng. To je naredila z namenom, da bi knjigo približala otrokom in bi bila zato lažje berljiva. Menim, da ji je do neke mere uspelo, a ugotovil sem, da veliko izrazov ne razumem. Obstaja namreč enostavno preveč oblik slenga, da bi bilo po godu vsem mladim. Pri branju knjige sem naletel na nekaj jezikovnih ovir, a vseeno mislim, da niso tako drastične, kot piše v kritiki.

Zelo pa se mi je zdel zanimiv jezik v knjigi *Gremo mi v tri krasne*, saj vsebuje kar nekaj zanimivosti. Zgodbo pripovedujeta dva prvoosebna pripovedovalca Uroš in Valentina, kar je že ena izmed nevsakdanjih lastnosti. Opazil sem, da je avtorica dodelila precej bogatejši jezik Urošu. Uporablja namreč veliko nevsakdanjih primer (slediti kot udomačena žirafa, biti tiho kot morski konjiček), metafor, ob katerih me je vleklo ne smeh (moja mama je njiva za pridelavo skrbi, njena letina je izredno bogata) in cel kup, kaj kup, bolj goro okrasnih pridevkov. Tukaj avtor kritike ni imel večjih pripomb, zato ima ima verjetno podobno mnenje kot jaz.

Ni čudno, da Nataša Konc Lorenzutti tako obvlada pisanje romanov, tudi problemskih, kar je zgoraj omenjeni. Za sabo ima že veliko izkušenj, saj piše že skoraj dvajset let. Tudi učila je že, in sicer na Umetniški gimnaziji Nova Gorica, kjer je med drugim pripravljala dramske uprizoritve beletrističnih del. Leta 2017 je pripravila igro z istim naslovom kot njena knjiga. V zgoraj omenjenem intervjuju je pojasnila, da se ji je zgodba tako dopadla, da je nato lani izdala še knjigo.

Če Zaskrbljeni oče pravi, da bi bila boljša izbira za knjigo kakšna klasika, se tukaj najina mnenja ločijo. Ti dve deli sta povsem primerni, saj nam mladim prinašata pomembno sporočilo. Pri Elvisu je sporočilo to, da težave najlažje rešimo, če o njih pišemo. S tem se popolnoma strinjam, saj tudi sam uporabim ta način reševanja zagat. Sporočilo druge knjige sem razložil že prej.

Dejstvo je, da se družba spreminja in zato se morajo spremeniti ideali prepričanja. Neka klasika ne bi Cankarjevem tekmovanju prinesla pomena. Še več, veliko otrok bi odbila od sodelovanja. Zato se s kritiko ne strinjam. Cela kritika je tako skregana z logiko, da je že smešno. Le kako bi mlade bolj pritegnil *Deseti brat*, kot pa neko besedilo ki pooseblja njihove težave?

Elvis Škorc je res zrcalo mnogih mladostnikov. Spoprijema se z manjšimi problemi kot Uroš, Valentina in ostali iz one knjige. Pestijo ga vprašanja in dileme vsakega povprečnega najstnika. Mogoče kritiku knjiga ni bila všeč, ker ni mišljena za njegovo starostno skupino. To je mladinski roman, namenjen mladim, in to z razlogom.

A Janja Vidmar po navadi ne piše te žanrske zvrsti. Izkušenejša je v socialno-psiholoških romanih, kjer odpira tabu teme. Za svoja dela je dobila že kar nekaj nagrad, med drugim večernico za deli *Princeska z napako* in *Pink*. Dobila je tudi desetnico za delo *Zoo*. Ima status samostojna delavke v kulturi in piše že od leta 1990.